

Výklad k vyhlášce Ministerstva zdravotnictví č. 391/2013 Sb., o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu ze dne 25. 11. 2013

1. Úvod

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 391/2013 Sb., o zdravotní způsobilosti k tělesné a výchově a sportu ze dne 25. 11. 2013 (dále v textu jen „Vyhláška“) byla vydána k provedení § 52 písm. a) a c) zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (dále v textu jen „Zákon“). Vyhláška je účinná od 31. 12. 2013.

Vyhláškou došlo ke zrušení těchto podzákoných předpisů:

- a) Směrnice ministerstva zdravotnictví ČSR č. 3/1981 Věst. MZ ČSR, o péči o zdraví při provádění tělesné výchovy, sportu a branně sportovních činností,
- b) Směrnice MZ ČSR č. 5/1985 Věst. MZ ČSR, o poskytování zvláště specializované léčebně preventivní péče vybraným vrcholovým sportovcům, a
- c) Výnos MZ ČSR č. OP-062-10.10.89, kterým se doplňují směrnice č. 3/1981 Věst. MZ ČR.

Vyhláška stanoví druhy, četnost a obsah lékařských prohlídek nezbytných pro zjištění zdravotního stavu, rozsah odborných vyšetření a postupy při jejich zajišťování, dále seznam nemocí, stavů a vad vylučujících zdravotní způsobilost a náležitosti lékařského posudku, jde-li o posuzování zdravotní způsobilosti ke sportu, k vzdělávání nebo v průběhu vzdělávání ve školách se zaměřením na sport a tělesnou výchovu.

Vyhláška má 2 přílohy, Příloha č. 1 obsahuje seznam zdravotně náročných sportovních disciplín, pro které jsou vyžadována speciální lékařská vyšetření, a Příloha č. 2 obsahuje seznam nemocí, vad a stavů, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost ke sportu nebo tělesné výchově.

2. Druhy lékařských prohlídek a lékařský posudek

Vyhláška upravuje celkem 4 druhy lékařských prohlídek. V případě výkonnostního sportu¹, vrcholového sportu² nebo sportu a tělesné výchově ve sportovních školách³ se jedná o (i) vstupní lékařskou prohlídku, (ii) pravidelnou lékařskou prohlídku a (iii) mimořádnou lékařskou prohlídku.

¹ Výkonnostním sportovcem je podle § 1 odst. 2 písm. a) Vyhlášky osoba, která vykonává výkonnostní sport v organizovaných sportovních soutěžích nebo se na ně připravuje a je registrována v organizaci, která zajišťuje přípravu výkonnostních sportovců, popřípadě organizuje sportovní soutěže.

² Vrcholovým sportovcem je podle § 51 odst. 3 písm. c) Zákona ve spojení s § 1 odst. 2 písm. b) Vyhlášky osoba, která vykonává vrcholový sport na úrovni státní sportovní reprezentace, nebo osoba, která se k reprezentaci připravuje jako člen rezortního sportovního centra, sportovního centra mládeže nebo obdobného zařízení pro přípravu sportovců.

³ Sportovní školou se dle § 1 odst. 2 písm. c) Vyhlášky rozumí škola se zaměřením na sport a tělesnou výchovu, v níž se žák nebo student vzdělává v oboru vzdělání se zaměřením na sport a tělesnou výchovu.

V případě sportu organizovaného⁴, neorganizovaného⁵ či předmětu tělesná výchova jde o jednorázovou lékařskou prohlídku.

2.1. Vstupní lékařská prohlídka

Vstupní lékařská prohlídka se vyžaduje u:

- výkonnostních sportovců, a to v době před zaregistrováním sportovce v organizaci,
- vrcholových sportovců, a to v době před zařazením sportovce do státní sportovní reprezentace, a
- žáků sportovních škol, a to v době před podáním přihlášky na sportovní školu.

Obsahem vstupní lékařské prohlídky jsou úkony uvedené v § 3 odst. 2 a § 4 odst. 3 Vyhlášky.

2.2. Pravidelná lékařská prohlídka

Pravidelná lékařská prohlídka se vyžaduje u:

- výkonnostních sportovců,
- vrcholových sportovců, a
- žáků sportovních škol.

Obsahem pravidelné lékařské prohlídky jsou úkony uvedené v § 5 odst. 2 Vyhlášky, resp. pro vrcholové sportovce také úkony uvedené v § 5 odst. 3 Vyhlášky. Pravidelná lékařská prohlídka se provádí jednou za 12 měsíců.

2.3. Mimořádná lékařská prohlídka

Mimořádná lékařská prohlídka se provádí zejména při změnách zdravotního stavu sportovce, při poruše vědomí sportovce, bezvědomí, dále na žádost sportovce či při přeřazení do vyšší věkové kategorie (v případě výkonnostního či vrcholového sportu).

Obsah mimořádné lékařské prohlídky je upraven v § 6 odst. 3 Vyhlášky.

2.4. Jednorázová lékařská prohlídka

V tomto případě se již nejedná o povinnou prohlídku, jako v případě prohlídek uvedených shora. Tato prohlídka se provádí pouze tehdy, pokud to organizátor soutěže nebo sportovní akce určí jako podmínku účasti v soutěži či na sportovní akci. Je tedy zcela na organizátorovi akce, zda se pro prohlídku rozhodne, či nikoliv. Z toho vyplývá, že tato prohlídka se provádí v případech organizovaného či neorganizovaného sportu nebo v předmětu tělesná výchova. Obsahem jednorázové lékařské prohlídky jsou úkony dle § 7 odst. 3 Vyhlášky.

2.5. Lékařský posudek

Vyhláška stanoví, že lékařský posudek se vydává buď se závěrem o (i) zdravotní způsobilosti ke sportu nebo tělesné výchově, (ii) zdravotní nezpůsobilosti ke sportu nebo tělesné výchově a (iii) zdravotní způsobilosti s podmínkou ke sportu nebo tělesné výchově. V případě organizovaného či neorganizovaného sportu nebo předmětu tělesná výchova se uvádí vždy doba platnosti posudku. Podmínky vydání posudku, jeho náležitosti a další skutečnosti k posudku se vztahující obsahuje § 42 an. Zákona, příj. vyhláška č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci.

⁴ Organizovaným sportem se dle § 1 odst. 2 písm. d) Vyhlášky rozumí sport, který sportovec vykonává v jiných organizacích než tam, kde ho vykonává výkonnostní nebo vrcholový sportovec.

⁵ Neorganizovaným sportem se dle § 1 odst. 2 písm. e) Vyhlášky rozumí sport a pohybová rekreace určená širokým vrstvám obyvatelstva.

3. Náklady na lékařské prohlídky

Náklady na shora uvedené lékařské prohlídky nejsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění. Podle § 15 odst. 14 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, se ze zdravotního pojištění nehradí mj. vyšetření, prohlídky a jiné výkony provedené v osobním zájmu a na žádost fyzických osob nebo v zájmu a na žádost právnických osob, jejichž cílem není zachovat nebo zlepšit zdravotní stav pojištěnce. Každý sportovec je tedy i nadále povinen si lékařskou prohlídkou hradit z vlastních zdrojů, ani Zákon ani Vyhláška na situaci v této oblasti nic nemění.

4. Závěr

Závěrem lze uvést, že ačkoliv má Vyhláška snahu zpřehlednit a ujasnit druhy a rozsah konkrétních lékařských prohlídek a situace, při kterých se tyto prohlídky vyžadují, nejedná se v oblasti posuzování zdravotní způsobilosti ke sportu o žádnou zásadní změnu. Nadto lze dodat, že ani Zákon, ani Vyhláška nestanoví jakékoliv sankce při nesplnění zde uvedených povinností, resp. při nevykonání požadovaných lékařských prohlídek. Jednotlivé spolky, ať už sportovní svazy či kluby, si tedy mohou i nadále stanovit povinnost lékařských prohlídek, jejich rozsah či další náležitosti svými vlastními předpisy.

Samozřejmě lze doporučit (a to zejména s ohledem na možnou budoucí úpravu v zákoně o podpoře sportu, který aspiruje na to, aby lékařské prohlídky týkající se sportovců byly pokryty veřejným zdravotním pojištěním), aby byly druhy a požadavky jednotlivých lékařských prohlídek specifikovaných Vyhláškou jednotlivými organizacemi dodržovány už nyní, neboť Vyhláška stanoví alespoň standard pro posuzování zdravotní způsobilosti ve sportu. To je důležité také z pohledu odpovědnosti sportovní organizace za případnou škodu, kterou by její člen mohl utrpět na zdraví např. v důsledku nedostatečných požadavků sportovní organizace na zdravotní způsobilost sportovce ke sportu (např. v případě absence lékařské prohlídky). Tzv. generální prevenční klauzule upravená v ustanovení § 2900 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, totiž stanoví, že každý je povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného. Bude-li sportovní organizace respektovat pravidla obsažená ve Vyhlášce, která lze považovat, jak shora uvedeno, za určitý standard, bude se její případná odpovědnost v otázkách případné škody v důsledku posuzování zdravotní způsobilosti sportovců dle § 2900 an. občanského zákoníku jen těžko dovozovat.